

کارشناسان از مخاطرات زیست محیطی سد لاسک می گویند

تالاب انزلی هورالعظیم نشود

ابوالقاسم رحمانی روزنامه نگار

برای بعضی از نوشتن‌ها صرف اطلاع شخصی و یکی، دو بار گذار مقطعی و مسافرت‌وشنیده‌های جسته‌وگریخته کفایت نمی‌کند، باید به مدد گفت‌وگو با کارشناسان و

جست‌وجوهای اینترنتی و فضای مجازی و رسانه‌ها و... اطلاعات را تکمیل کرد که من هم تاشدنی بود، این کار را انجام دادم. لاسک، منطقه لاسک، سد لاسک، طبیعت لاسک، اکوسیستم لاسک و... اینطور چیزها را که جست‌وجو می‌کنی، مثل خیلی جست‌وجوهای دیگر دوگانه‌ها جلب توجه می‌کند. سواي تمام تصاویر زیبایی لاسک، طبیعت بکر و جذاب و ماهی کبابی

و... موضوعی که بیش از همه جلب توجه می‌کند، خبری است که دو روز پیش قطعی شدنش منتشر شد و مخالفت‌هایی که سال‌هاست وجود دارد و گویی اعتنایی به آن نمی‌شود. دو روز پیش این خبر منتشر شد؛ «ساخت سد مخرنی لاسک شفت با حضور آقایان اردکانیان وزیر نیرو، مصطفی سالاری استاندار گیلان، جمعی از نمایندگان گیلان در مجلس شورای اسلامی و

مسئولان استانی و شهرستان شفت آغاز شد.» انتشار این خبر و وقوع این اتفاق همانا و موضعگیری‌های رسانه‌های و انتقادات فعالان محیط‌زیستی هم همانا. هنوز تام و تمام از ماجرای سیل و سدها و نقش داشتن و نداشتنشان در پیشگیری یا تشدید سیل گذشته است که از جنوب و مرکز به شمال می‌آییم و این‌بار سد و سدسازی انکار گریبانگیر لاسکی‌ها شده است.

سد لاسک چیست؟

طبق اطلاعات موجود سد لاسک با ارتفاع ۶۳ متر به طول ۳۶۰۰ متر با هزار میلیارد تومان اعتبار روی رودخانه امامزاده ابراهیم در شفت به روش فایننس داخلی ماده ۵۶ با هدف تامین آب شرب شهرهای شفت، احمد سرگوراب و روستاهای اطراف و تنظیم آب موردنیاز زیست محیطی پایین دست و همچنین بهبود وضعیت تامین آب کشاورزی راضی پایین دست در مدت ۴۸ ماه احداث می‌شود. قرار است این سد با حجم مخزن ۴۵ میلیون مترمکعب و حجم آب قابل تنظیم سالانه ۷۷ میلیون مترمکعب با هدف تامین پنج میلیون و ۴۰۰ میلیون مترمکعب آب آشامیدنی، ۶ هزار و ۸۰۰ هکتار شالیزار و باغ و همچنین ۳۲ میلیون و ۱۰۰ هزار مترمکعب آب زیست محیطی ساخته شود.

۱۸ سال وقفه در اجرای ساخت سد

موضوع آغاز عملیات احداث ساخت سد لاسک ماجرای جدیدی نیست. با یک جست‌وجوی ساده در اینترنت به خوبی می‌توانید اطلاعاتی از این پروژه در سال‌های قبل را هم مشاهده کنید. طبق اطلاعات موجود پیش از اینکه اردکانیان، وزیر نیرو دو روز پیش بالاخره آغاز ساخت سد را اعلام کند، سابقه‌ای ۱۸ ساله برای این آغاز احداث سد وجود دارد؛ سابقه‌ای که هراز چندگاهی قرار بر شکسته شدنش بود اما عواملی مانع آن می‌شد. آخرین بار هم به شهریور ماه سال گذشته باز می‌گردد که اردکانیان برای بهره‌برداری از چند پروژه در حوزه برق و آب و آغاز عملیات اجرایی «سد لاسک» در شهرستان شفت به گیلان سفر کرد ولی با اینکه مردم و مسئولان منطقه آماده حضور و آغاز کار بودند این اتفاق رخ نداد و اردکانیان استارت ساخت سد لاسک را نزد.

فشار نمایندگان وزیر را راضی کرد

همانطور که بالاتر اشاره شد، بارها و به دفعات قرار بر حضور مسئولان کشوری برای افتتاح و به نوعی آغاز ساخت سد لاسک بود اما هربار به دلایل زیست محیطی و مخالفت‌های جدی با ساخت این سد، ماجرا منتهی و به زمان دیگری موکول می‌شد. بنا بر گفته یک منبع آگاه، اردکانیان شخصا با احداث این سد مخالف بوده و دلیل عدم حضور او برای آغاز احداث آن در شهریور ماه سال گذشته هم همین بوده است اما فشار بیش از حد نمایندگان و مسئولان استانی آن هم در ایام منتهی به انتخابات (به هرحال سدسازی به‌عنوان نمونه‌ای عینی و قابل تبلیغ برای جلب رضایت عمومی و کسب آرای مردم) باعث شد وزیر نیرو عملیات ساخت سد لاسک را استارت بزند.

خشک شدن تالاب انزلی اصلی‌ترین آسیب ساخت سد لاسک

در میان جست‌وجوها و ارتباط با مخالفت‌های کارشناسان با ساخت سد لاسک، یکی از اصلی‌ترین و پرتکرارترین علت‌ها برای مخالفت، نابودی تالاب انزلی است؛ تالابی که همین حالا هم در روز خوشی ندارد و با مشکلات عدیده‌ای دست و پنجه نرم می‌کند. برای دسته‌بندی چرایی مخالفت با ساخت سد لاسک با انبوهی از علت‌ها و اظهارات مواجه هستیم. برای همین مجبور به خوانش گزینشی و محدود آنها هستیم. فروردین امسال انجمن علمی برنامه‌ریزی اجتماعی دانشگاه تهران در سالن مطهری دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه میزبان نشست تخصصی درباره محیط‌زیست و علوم اجتماعی با عنوان «سد لاسک» بود. آروین ایل‌بیگی، دانش‌آموخته عمران و فعال محیط‌زیست در این نشست گفت: «مدیران و کارشناسان شرکت آب منطقه‌ای گیلان هم مانند همتایان‌شان در سراسر ایران شیفته سدسازی هستند. رئیس آب منطقه‌ای گیلان بارها اعلام کرده است ساخت ۱۹ سد برای گیلان را در دستور کار دارند. یکی از ۱۹ سد مدنظر هم سد لاسک است که قرار است روی رودخانه امامزاده ابراهیم شهرستان شفت در غرب استان گیلان ساخته شود؛ همان رودخانه‌ای که با فاصله ۴۰ کیلومتری سال‌هاست به تالاب انزلی می‌ریزد و یکی از اصلی‌ترین منابع تامین کننده

آب تالاب انزلی است. در ۳۰ دی ۹۷ از اخذ مجوزهای نهایی برای ساخت سد خبر دادند؛ سدی که ابتدا قرار بود لاستیکی باشد اما اکنون حرف از سد خاکی و مخزنی بزرگ است. در واقعیت امر هم تفاوت این سدها در عدد بودجه است و میزان سودی که پیمانکاران از ساخت آن بهره‌مند می‌شوند. براساس اطلاعات منتشرشده، با ساخت این سد ۶ روستا به‌طور کامل زیر آب می‌رود. ایل‌بیگی با طرح این پرسش که مشکل ما با ساخت سد چیست؟ اضافه کرد: «مهم‌ترین دلیل مخالفت فعالان محیط‌زیست تصمیمات بخشی‌نگرانه مدیران است. مثلا اعلام‌شده است برای ساخت سد هزارمیلیارد تومان اعتبار در نظر گرفته شده است، درحالی که هزینه ساخت تصفیه‌خانه رشت-انزلی که سال‌هاست منتظر تامین وام بانک جهانی است ۱۵۰ میلیارد تومان برآورد شده است. تصفیه‌خانه‌ای که در صورت ساخت می‌تواند بخش بزرگی از مشکلات تالاب بین‌المللی انزلی را حل کند و دیگر شاهد ریزش فاضلاب‌های بیمارستانی و شیرابه‌های شهرهای اطراف در آن نخواهیم بود.» حسین ایمانی، عضو هیات علمی دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه تهران و استادگروه مطالعات و توسعه این دانشکده هم در این نشست پروژه‌هایی مانند سد لاسک را مانند بر شاخه نشستن و بین بردن خوانند

و گفت: «این روال را نمی‌توان صنعت توسعه خواند بلکه به‌نوعی «کاسبی توسعه» است. با همین تفکر در جای جای ایران صنایع و سازه‌هایی ایجاد شده که محیط‌زیست منطقه را نابود کرده است.»

مخالفان به جلسات تخصصی بررسی دعوت نشدند

محمد کهنسال از اعضای انجمن طرفداران توسعه انزلی و معاون نظارت و پایش اداره کل محیط‌زیست گیلان گفت: «صرف‌نظر از ایرادات متعددی که در زمینه‌های فنی، محیط‌زیستی، اجتماعی و... در مخالفت با سد لاسک وجود دارد دو موضوع به نظر من از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. اولین موضوع فرآیند صدور مجوز است و اینکه بنا بر شنیده‌های موق‌ استادان و صاحب‌نظرانی که در جلسه اول با استدلالات تخصصی به مخالفت با احداث سد پرداختند دیگر به دعوت‌های محیط‌زیستی سابقه نداشته است.» او گفت: «این شیوه‌های مدیریت آب، مدیریت توزیع و مصرف به کلی به فراموشی سپرده شده و از بین روش‌های جمع‌آوری و تولید نیز بدترین روش ممکن یعنی ایجاد سد مخرنی آن هم در یک اکوسیستم بسیار ارزشمند و به‌شدت آسیب‌پذیر در دستور کار قرار گرفته است.»

ادعایی عجیب برای راضی کردن فعالان محیط‌زیست!

درویش در ادامه با اشاره به اظهارات مصطفی سالاری، استاندار گیلان پنجشنبه ۹۸ در مراسم آغاز عملیات بهره‌برداری از سد لاستیکی باغیانان در حضور وزیر نیرو با اشاره به دغدغه فعالان محیط‌زیست درباره سد لاسک گفت: «ظرفیت مخزن و محل احداث سد تغییر پیدا کرده و ۷۵ درصد مخزن نیز به حقایق زیست محیطی اختصاص یافته که در هیچ پروژه‌های چنین توجهی به دغدغه‌های محیط‌زیستی سابقه نداشته است.» او گفت: «این آقایان مسئول برای اینکه از مخالفت‌های فعالان محیط‌زیست و کارشناسان بکاهند در ادعایی عجیب و غریب که استاندار آن را مطرح کردند ما ۷۵ درصد آب را که می‌خواهد پشت این سد جمع شود، حقایق محیط‌زیستی قرار داده‌ایم! ۷۵ درصد عدد بسیار بزرگی است. این مقدار آب حجم بالایی است و تقریبا یعنی تمام آب موجود چون الباقی حجم آب تبخیر می‌شود و رسوبات و... است. خوب وقتی می‌خواهند این مقدار آب را حقایق محیط‌زیستی قرار دهند چرا سد می‌زنند؟ چرا چند میلیارد صرف ساخت سد می‌کنند؟ من توصیه می‌کنم این سد را نسازند چون با این تفاسیر به هیچ کدام از اهدافی که مدنظر دارند، نمی‌رسند و تمام حجم آب حقایق محیط‌زیست می‌شود. اینها کاملا نشان می‌دهد که این اظهارات واقعی نیست و واقعیت چیز دیگری است و حقایق‌ای که می‌خواهند به محیط‌زیست اختصاص دهند بسیار کمتر است. اینها به‌بهانه آب شرب و تامین کشاورزی این سد را می‌خواهند احداث کنند، آن هم در منطقه‌ای که میانگین بارندگی‌ها نزدیک به دو متر است و ما کمبودی در این حوزه نداریم و با یک مقدار مدیریت مصرف مشکل به راحتی حل می‌شود. خنده‌دار است در جایی که با چند متر کردن به آب می‌رسیم، سد بسازیم و حیات رودخانه‌ها و اکوسیستم محیط را به مخاطره بیندازیم.»

سد لاسک شلیک آخر بر پیکره تالاب انزلی

برای جمع‌بندی بهتر موضوع و خوانش تمام نظرات، محمد درویش، فعال محیط‌زیست و عضو هیات علمی موسسه تحقیقات جنگل‌ها و مراتع کشور در ارتباط با احداث سد لاسک به «فرهیختگان» گفت: «تالاب انزلی همین الان هم وضعیت مساعدی ندارد و بخش بزرگی از این تالاب عمقی کمتر از چهاردهم متر دارد و عملا دیگر نمی‌توانیم در آن قایق‌سواری کنیم. تالاب انزلی مشهورترین و یکی از مهم‌ترین تالاب‌ها در ایران است و علاوه بر اینکه از منظر گردشگری مثل یک صندوق آرزوی پایدار می‌ماند، یکی از منابع اصلی تامین کسب‌وکار مردم آن منطقه نیز هست که از دیرباز تا امروز به اشکال مختلف صیادی، گردشگری، پرندنگری و... مورد استفاده بوده و مردم از مواهب آن بهره می‌برده‌اند. حالا ما به‌شدت این تالاب به دلایل مختلفی از جمله ورود خاک و رسوبات از بالادست که ناشی از ساخت‌وسازها و منطقه آزاد بودن است، ورود زباله‌ها که از سمت سایر رودهای دیگر به آن می‌ریزد و... در معرض افزایش رسوب است. با این تفاسیر مشخص است تالاب وضعیت مناسبی ندارد و همه هم بر این موضوع اذعان دارند. در چنین شرایطی که تالاب نیاز به تیمار و بهبود شرایط درمان دارد، ما با یک اقدام گلوله آخر راه هم به سمت این تالاب شلیک می‌کنیم و روی تنها شاخه‌ای که آب تروتمیز و سالمی را به این تالاب می‌آورد سد می‌زنیم، همین سد لاسک و عملا حیات اکولوژیکی این اکوسیستم بی‌نظیر را به‌شدت به مخاطره می‌اندازیم. اگر دوستان اعتراف دارند که تالاب انزلی در شرایط بحرانی است، پس چگونه ماسک اکسیژن این بیمار را در شرایط بحرانی برمی‌داریم؟ اتفاقی که افتاده همین است و سد لاسک همین کار را می‌کند.»

در حاشیه

چاقی مفرط ۲۳ درصد مردم کشور

ایرج حریرچی، معاون کل وزارت بهداشت گفت: «۵۹/۵ درصد مردم ایران یا چاقی هستند یا اضافه‌وزن دارند، یعنی از هر ۱۰ نفر ۶ نفر اضافه‌وزن دارند و ۷۵ درصد افراد بالای ۴۵ سال نیز دچار چاقی هستند و اضافه‌وزن دارند یعنی از هر چهار نفر، سه نفر به این عارضه دچار هستند. از هر ۱۰ ایرانی یک نفر قند خون بالا دارد که باید درمان شود و ۴۸/۱ درصد ایرانیان کلسترول بالا دارند، یعنی از هر دو نفر، یک نفر کلسترول بالا دارد. در کودکان نیز از هر چهار نفر یک نفر کلسترول و تری‌گلیسیرید بالا دارد و ۲۷ درصد مردان و زنان ایرانی از فشار خون بالای خودشان بی‌اطلاع هستند که این موضوع خطرناک است.»

۹۸ هزار پرونده خسارت در مناطق سیل‌زده

اسماعیل نجار، رئیس سازمان مدیریت بحران کشور درباره آخرین اقدامات در مناطق سیل‌زده کشور گفت: «در حال حاضر سیل در اکثر استان‌های آسیب‌دیده فروکش کرده است و دبی آب کارون در استان خوزستان به ۲۷۰۰ رسیده است. تقریبا می‌توان گفت که میزان بارندگی‌ها و سیل فروکش کرده است. دیگر جای نگرانی برای شهرها و روستاها وجود ندارد و بازسازی شهرها و روستاهای تخریب‌شده آغاز شده است. تاکنون ۹۸ هزار پرونده درخصوص خسارات واردشده در مناطق مسکونی تشکیل شده است. قرارگاه سازندگی مناطق سیل‌زده با توجه به فرمان مقام معظم رهبری با پنج کمیته تشکیل شده است. ۳۵ هزار میلیارد تومان در بخش‌های زیرساختی کمک‌های بلاعوض و همین‌طور تسهیلات اختصاص یافته است و دولت نیز با توجه به پیشرفت کار تامین اعتبار می‌کند. سه هزار میلیارد تومان کمک بلاعوض، ۱۵ هزار میلیارد تومان تسهیلات در نظر گرفته شده و امیدواریم از صندوق توسعه ملی نیز استفاده شود.»

حداکثر و حداقل نرخ طرح ترافیک خبرنگاران

عمار سعیدیان فر، مدیر واحد ساماندهی محدودیت‌ها و طرح‌های ترافیک در ارتباط با طرح ترافیک خبرنگاران و هزینه‌های عوارض مربوطه اظهار داشت: «حداکثر هزینه طرح برای خبرنگاران در زمان‌های اوج ترافیک در صورتی که خودرو نیز معاینه فنی برتر نداشته باشد، روزانه ۴۱۴۰ تومان است. در صورتی که خودروی خبرنگار معاینه فنی برتر داشته باشد و در زمان اوج ترافیک تردد شود ۳۱۰۵ تومان هزینه عوارض طرح ترافیک در نظر گرفته می‌شود. اگر در زمان‌های غیر اوج ترافیک و با معاینه فنی برتر خبرنگاران تردد کنند، عوارض طرح آنها ۱۴۴۹ تومان است و اگر معاینه فنی برتری در کار نباشد و در زمان غیر اوج تردد شود هزینه طرح ترافیک برای خبرنگار ۱۹۳۰ تومان است، امسال به‌طور کلی خبرنگاران از تخفیف ۹۰ درصدی عوارض طرح ترافیک بهره‌مند هستند.»

بیمه بیکاری برای کارگران خسارت‌دیده از سیل

محمد شریعتمداری، وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی اظهار کرد: «از روزهای اولیه وقوع سیل و بروز خسارات، از جمله مهم‌ترین سیاست‌های دولت که به استانداران ابلاغ شد، برآورد میزان خسارات اولیه در بخش‌های گوناگون صنعت، کشاورزی و خدمات بود. در همین راستا، استاندارها فراموشی را آماده و به بخش‌های گوناگون ارسال کردند و وزارت صنعت، کشاورزی و... برآورد خسارات کردند و محاسبات اولیه صورت گرفت. اولین دستورهای دولت در بخش کشاورزی صادر شد و مبلغ ۱۶۲ میلیارد تومان در اختیار استان‌ها قرار گرفت.»

او با اشاره به اینکه در برخی واحدها به صورت موقت و در بخشی دیگر به صورت دائم، اشتغال از دست رفته است، گفت: «در حوزه کشاورزی، برخی اراضی کشاورزی اطراف رودخانه‌ها از دست رفته و زمان طولانی‌تری برای احیای آنها لازم است و در دوره بیکاری، بیمه بیکاری به افراد تعلق می‌گیرد.»

وضعیت اضطراری در آق قلا

امانگلدی ضمیر، فرماندار شهرستان آق قلا گفت: «وضعیت شهر تا ظهر دیروز مناسب بود اما ورود حجم جدید آب به شهر را داشتیم. داکت یا کانالی که در کنار روستای یلمه خندان حفر کرده بودیم با تلاش‌های زیاد به خوبی مقاومت کرده بود. حدود ساعت ۱۷ خبر رسید که با توجه به فشار زیاد آب سد کیسه‌ای شمال یلمه خندان شکست و آب در حال پیشروی به سمت شهر است. تلاش‌های زیادی برای جلوگیری از ورود آب صورت گرفت اما با افزایش بیگ آب نتوانستیم مانع ورود آب بشویم و این وضعیت نگران کننده است. بنابراین به ساکنان محلات حکیم‌آباد، تازه‌آباد، کل‌آباد و عیدگاه هشدار جدی می‌دهیم. گرچه بخشی از این محلات تخلیه شده است اما کسانی که خانه‌دوطبقه دارند وسایل خود را به طبقات بالاتر منتقل کنند. گرچه شدت سیل همانند شدت سیل اول فروردین ماه نیست اما به دلیل اشباع شدن زمین از آب و برگشت مردم به خانه‌های خود وضعیت نگران کننده است. توصیه و هشدار ما این است که مکان‌های امن را تخلیه کنند و به جای مناسب بروند. ستاد اسکان هم دو سالن را آماده کرده است تا در صورت اضطراری تر شدن وضعیت، مردم در معرض خطر را اسکان دهیم. آب وارد روستاهای سقر یلقلی، میرزاعلی یلقلی و سلاق یلقلی شده و حجم آب نیز قابل توجه است.»